

10. Tilastotoimisto

Tilastoneuvottelukunta. Tilastoneuvottelukunta, jonka kokoonpano oli sama kuin edellisenä vuonna, kokoontui kaksi kertaa. Kokouksissa pidettyjen pöytäkirjojen pykäläluku oli 14.

Neuvottelukunta käsitteli mm. seuraavat asiat: hyväksyi fil.maist. Salme Hyvärisen laatiman ohjelman arava-asuntojen sijaintia asukkaiden työpaikan suhteen koskevan tutkimuksen suorittamiseksi sekä totesi, että kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö oli hyväksynyt toimikunnaksi, joka ohjasi ja valvoi tutkimusta, tilastoneuvottelukunnan siten täydennettynä, että siinä oli Aravan edustajana aktuaari Ulla Saarenheimo; hyväksyi kiinteistöviraston liikennetoimiston tekemän esityksen työpaikkatutkimuksen suorittamisesta; kaupunginhallitukselle esitettiin suunnitelma tilastotoimiston reikäkorttikonekannan uudistamisesta.

Viranhaltijat. Toimistoapulainen Sylvia Kaila kuoli 1.12. Sairauden perusteella siirtyi eläkkeelle 1.2. toimistoapulainen Ester Rydberg. Viroistaan erosivat toimistoapulaiset Pirkko Sohlman 16.6., Toini Kostianen 1.8. ja Raili Mustikkamaa 1.11.

Apulaisaktuaarin virkaan valittiin 1.2. alkaen valt.kand. Kirsti Lappalainen, 8. pl:n toimistoapulaisen virkaan 1.4. alkaen toimistoapulainen Per Forsius ja 1.12. alkaen nti Helinä Hänninen sekä 7. pl:n toimistoapulaisen virkaan 1.2. lähtien nti Regina Wittfooth, 1.5. lähtien rva Ulla Jäppinen sekä 1.9. lähtien rvat Aino Rankamaa ja Leena Timonen.

Osallistuminen kokouksiin ja kursseihin. Toimistopäällikkö osallistui kaupunkitilastomiesten kansainvälisen yhdistyksen kokoukseen Kööpenhaminassa 4.—6.7. sekä kaupungin virastopäälliköiden neuvottelupäiviin 13.—14.9. Tp. aktuaari Elisabeth Elfvengren osallistui Suomen teknillisen seuran tilastomatematiikan perusteiden II kurssiin sekä yliaktuaarit Osmo Viitaila ja Åke Saxén Nordiskt Symposium över användning av matematikmaskiner NordSAM 63-kurssiin. Toimistoapulainen Ulla Jäppinen osallistui Puhelinlaitosten liiton puhelinvaihteenhoitajan kurssiin.

Kaupungin koulutustoimikunnan ja väestönsuojelutoimiston järjestämiin kursseihin osallistuivat useat toimiston toimistoapulaiset sekä aktuaarit.

Toimistopäällikön päätösten nähtävänä pitäminen. Toimistopäällikön päätösluettelo pidettiin nähtävänä päätöstä seuranneena maanantaina virka-aikana.

Julkaisutoiminta. Kertomusvuoden aikana ilmestyivät painosta tilastotoimiston toimittamat julkaisut seuraavasti:

8. 1. Helsingin asunto- ja väestölaskenta 1955. V osa. 72 s.

10. Tilastotoimisto

5. 3. Helsingin kaupungin tilasto II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku. 23. 1961. 23 + 77 s.
30. 3. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. 51. 1962. XII + 351 s. + 4 karttaa.
28. 5. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 35. 1963. XVII + 538 s. + kaavio.
28. 5. Helsingfors stads kommunalkalender. 35. 1963. XVII + 537 s. + schema.
19. 6. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 40. 1962. XVIII + 386 s.
19. 6. Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 40. 1962. XVIII + 386 s.
24. 6. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 73. 1960. Edellinen osa. III + 443 s.
11. 7. Helsingin kaupungin tilasto VI. Opetuslaitokset. 29. 1961. VII + 137 + 29 s.
3. 9. Helsingfors stads statistik VI. Undervisningsväsendet. 29. 1961. VII + 135 + 29 s.
- 27.11. Helsingin kaupungin tilasto I. Terveysten- ja sairaanhoito. 47. 1962. Edellinen osa. V + 325 s.
- 30.12. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 73. 1960. Jälkimmäinen osa. III + 375 s.

Julkaisua »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä — Statistiska månadsuppgifter för Helsingfors» ilmestyi 11 vihkoa, joista yksi kaksoisvihko. Yhteinen sivumäärä oli 444 (1962 396).

Helsingin kaupungin säädöskokoelma valmistui kertomusvuonna. Sitä mukaa kuin säädökset muuttuvat painatetaan vanhentuneiden lehtien tilalle uudet irtolehtijärjestelmää käyttäen.

Helsingin seudun väestöllistä kehitystä koskeva julkaisu. Valtakunnansuunnittelu- toimiston esityksestä suoritti tilastotoimiston palveluksessa oleva työryhmä eräitä erikoistutkimuksia, jotka valaisivat Helsingin seudun väestöllistä kehitystä ja siihen liittyviä ongelmia. Tulokset julkaistiin Valtakunnansuunnittelutoimiston julkaisusarjassa monistettuna numerona B:5 ja painettuna numerona A:13. Julkaisun luvut olivat:

Yleisluontoinen katsaus väestönkehityksen aiheuttamiin yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Väestönmuutosten merkitys Helsingin kaupungin taloudenhoidossa 1940- ja 1950-luvulla.

Helsingin ja sen lähiympäristön väestönkehitys vuosina 1900—1960.

Näkökohtia Helsingin seudun tulevasta väestönkehityksestä ja yhdyskuntasuunnittelusta.

Eräiden Helsingin lähiseudun yhdyskuntien rakenne ja niihin suuntautuvan muutto- liikkeen syyt.

Helsingin vetovoima ympäristöalueen asukkaisiin.

Arava-asuntotutkimus. Aravan esittämien toivomusten mukaan ja kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön myöntämän määrärahan turvin suoritti fil.maist. Salme Hyvärinen tilastotoimiston avustamana tutkimuksen arava-asuntojen sijainnista asukkaiden työpaikan suhteen. Tutkimuksen tulokset julkaistiin toimiston kuukausijulkaisussa.

Vuoden 1960 väestönlaskenta. Ruotsin tilastollisen päätoimiston konekeskuksesta saapuivat vuoden alussa tilastotoimiston erikseen tilaamat taulukot. Sen sijaan Suomen tilastollisen päätoimiston kokonaissuunnitelmaan kuuluvat taulukot, jotka sisälsivät tietoja Helsingistä kaupunginosittain, valmistuivat suhteellisen hitaasti. Tilastollisessa kuukausijulkaisussa julkaistiin useita kirjoituksia, joissa väestönlaskentatietoja analysoitiin.

Kulutustutkimus. Huoltolautakunnan esityksestä kehotti kaupunginhallitus toimistoa suorittamaan tutkimuksen III ja IV sosiaaliryhmän erisuuruisten perheitten kulutuksesta sekä tuloista ja menoista. Tutkimuskuukaudeksi otettiin lokakuu 1963. Otannalla valitut perheet, joille suoritettiin vaatimaton korvaus, täyttivät kuukauden aikana haastattelijoiden avustamana kassakirjat, joihin merkittiin kaikki ostot sekä muut menot ja tulot. Aineiston tarkistus ja tietojen siirtäminen reikäkortteille jatkui vuoden päätyttyä.

Henkikirjatietojen käyttö. Vuoden 1962 henkikirjasta saatiin ensimmäisen kerran tietoja väestön ikäryhmittymisestä kaupunginosittain. Kansakouluntarkastajille sekä lastentarhojen tarkastajalle toimitettiin tiedot lasten jakautumisesta ikäluokittain eri kaupunginosissa.

Sisäisen muuttotilaston lopettaminen. Toimisto on tähän mennessä laatinut tilaston muutoista seurakunnasta toiseen kaupungin alueella. Helsingin evankelis-luterilaisten seurakuntien keskusrekisterissä otettiin käytäntöön uusi menetelmä sisäisten muuttojen kirjaamisessa, minkä seurauksena sivutuotteena ilmeni näitten muuttavien lukumäärä seurakunnittain. Tämän johdosta tilastotoimisto neuvoteltuaan asiasta keskusrekisterin kanssa lopetti oman tilastonsa, vaikkakin tämä johti siihen, että väestön ikäryhmitystä ei enää saatu seurakunnittain. Tällaiset tiedot voidaan tästä lähtien saada erikoistutkimuksilla määrävuosina taikka seurakuntajakojen tapahduttua.

Tilaston aikaansaaminen kaupungissa muuttaneista. Koska seurakuntalaiset ainoastaan hitaasti ja vastahakoisesti siirtyvät siihen seurakuntaan, jonka alueella he asuvat, edellä mainittu sisäinen muuttotilasto ei ole antanut oikeita tietoja varsinaisesta muuttoliikkeestä kaupungin alueella. Tämän vuoksi tilastotoimisto ryhtyi laatimaan tilastoa kaikista muutoista kaupungin alueella v:n 1962 aikana henkikirjoi-
tustoimistossa olevan aineiston pohjalta.

Sosiologisen tutkimuksen avustaminen. Fulbright-stipendiaatti, prof. Frank Sweetseriä avustettiin edelleen ekologisen tutkimuksen suorittamisessa väestönlaskenta-aineiston pohjalla. Prof. Sweetserin kirjoitus koulutustasosta eri kaupunkialueilla julkaistiin tilastollisessa kuukausijulkaisussa.

Kaupungin viranhaltijain ja työntekijäin sairauspoissaolot. Toimisto oli v:sta 1960 alkaen kerännyt tietoja erilaisten olosuhteiden vaikutuksesta kaupungin viranhaltijain ja työntekijäin sairauspoissaoloihin. Kertomusvuonna julkaistiin tilastollisessa kuukausijulkaisussa näitä olosuhteita valaiseva kirjoitus.

Sairaalatilaston laajentamiseen tähtäävät neuvottelut ja kokeilut. Kaupunginhallituksen järjestelytoimisto teki esityksen lyhytkausiraportoinnin aloittamisesta Kivelän sairaalassa sekä Kivelän sairaalan laboratorion toimenpidetilaston ajamisesta tilastotoimiston reikäkorttikoneilla. Toimisto suostui kokeiluluontoisesti suorittamaan nämä tehtävät v:n 1964 alusta lukien.

Hesperian sairaalan ylläikäärin esityksestä suoritettiin kokeiluluontoinen tutki-

mus Hesperian sairaalan poliklinikan potilasaineistosta v:n 1963 ensimmäisen vuosineljänneksen ajalta.

Kiinteistöviraston asemakaavaosaston liikennetoimiston työpaikkatutkimus. Tilastotoimiston reikäkorttiosasto avusti liikennetoimistoa sen työpaikkatutkimuksen aineiston käsittelyssä, jonka päämääränä oli antaa tietoja työpaikkojen henkilökunnan työmatkoista sekä työpaikkojen erilaisista kuljetuksista.

Hintatietojen kerääminen kalleusluokituskomitealle. Valtion asettaman kalleusluokituskomitean kehotettua maan kuntia asettamaan toimikunnan hintatietojen keräämistä varten v:n 1963 syyskuun viimeiseltä viikolta päätti kaupunginhallitus komitean suostumuksella, että tilastotoimisto hankkisi kyseessä olevat tiedot Helsingistä. Tiedot luovutettiin sittemmin komitealle säädetyssä järjestyksessä.

Virastojen ja laitosten asiahakemiston tarkistaminen. Kaupunginhallituksen järjestelytoimisto tarkisti vuoden kuluessa aikanaan laatimansa virastojen ja laitosten asiahakemiston ja lähetti sen kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti tilastotoimistolle, jonka tehtäväksi tuli julkaista ja pitää se ajan tasalla.

Kaupunginkirjaston tilaston supistaminen. Antamassaan lausunnossa tilastotoimisto puoli eräiden kaupunginkirjaston vuosittain laadittavien tilastojen supistamista. Supistukset koskivat mm. lainaajatilastoa, joka ehdotettiin korvattavaksi muutaman vuoden väliajoin tehtävillä erikoistutkimuksilla, sekä otantamenettelyn käyttöönottamista lainaustilastossa.

Vakuutusyhtiö Pohjolaa varten kerättävät tiedot. Kaupungilla oli monen vuoden ajan ollut voimassa sopimus vakuutusyhtiö Pohjolan kanssa työntekijäin vakuuttamisesta tapaturman varalta. Tämän sopimuksen mukaan tilastotoimisto oli vuosittain toimittanut yhtiölle tietoja kaupungin palveluksessa olevasta henkilökunnasta ja sen palkoista. Koska rahatoimisto parhaiten pystyi tarkistamaan näitten tietojen oikeellisuuden, siirrettiin tämä ilmoitusvelvollisuus rahatoimistolle 1.1.1964 alkaen.

Koululaisten tupakanpoltto. Raittiuslautakuntaa avustettiin koululaisten tupakanpoltoa koskevan tutkimuksen aineiston käsittelyssä, ja tutkimuksen tulokset julkaistiin tilastollisen kuukausijulkaisun n:o 12:n artikkelina.

Reikäkorttiosaston avunanto. Kaupunginhallituksen asettamalle sairaalakomitealle suoritettiin sen tilaamia reikäkorttitöitä. Samoin annettiin kaupunginhallituksen asettamalle syöpäkomitealle tietoja yhdistelmätaulukkoina sairaaloissa olevista, syöpää sairastavista potilaista.

Urheilu- ja retkeilytoimistoa tilastotoimisto avusti suorittamalla eräiden ulkoilualueiden viihtyisyystutkimusta koskevan aineiston konekäsittelyn. Samoin suoritettiin huoltoviraston kotiaavustusta saaneitten vanhusten erikoistutkimuksen aineiston käsittely.

Tärkeimmät lausunnot. Valtiovarainministeriön järjestelyosastolle annettiin lausunto ehdotuksesta väestökirjanpidon uusimiseksi. Kaupunginhallitukselle annettiin lausunto fil.lis. Erkki Viljasen »Kansakoulun vuoroluku ja oppilaat» -nimisen tutkimuksen julkaisemisesta kaupungin julkaisusarjassa, vanhusten asuntokomitean mietinnöstä sekä sairaaloiden vuosikertomusten yhtenäistämisestä. Syöpäkomitealle annettiin paitsi tietoja syöpää sairastavista potilaista myös analyysi syöpäinsidenssilukujen merkitsevyydestä.

Tietojen ja selvitysten antaminen. Samoin kuin edellisinä vuosina annettiin kaupungin ja valtion eri virastoille sekä eräille ulkomaisille ja kotimaisille virastoille ja

laitoksille sopimuksen mukaiset, säännöllisesti annettavat tiedot ja tilastoyhdistelmät.

Tilapäisesti annettiin tietoja ja selvityksiä mm. seuraavasti: Helsingin yliopiston hygienian laitokselle annettiin tietoja väestöstä, sosiaaliryhmityksestä sekä asumistiheydestä; palkkalautakunnalle selvitys lakimääräisten tietojen antamisesta; vuositilintarkastajille ilmoitus saapuneista vuosikertomuksista; väestöliitolle kerättiin tietoja ylioppilastutkinnon suorittaneen työvoiman käytöstä ja tarpeesta kaupungin virastoissa ja laitoksissa sekä Amsterdamin kaupungin tilastovirastolle lähetettiin tietoja liikenneonnettomuuksista Helsingissä.

Kalustohankinnat. Kertomusvuonna hankittiin 4 laskukonetta ja 7 kirjoituskonetta sekä kalustoa 1 264 mk:lla. Uudishankintojen yhteisarvo oli 9 994 mk.

Kirjasto lisääntyi 930 numerolla (ed. v. 1 136).

Lähetysten lukumäärä oli 10 841 (10 573) kpl.

Tulot ja menot. Toimiston tulot myydyistä julkaisuista olivat 4 708 mk (ed. v. 384 983 vmk).

Toimiston käytettävissä olevat määrärahat olivat 793 173 mk, lisämäärärahat 82 727 mk ja siirtomäärärahat 62 057 mk eli yht. 937 957 mk. Näistä käytettiin yht. 914 699 mk.